

Spanska skogssnigeln

Det är ca 40 år sedan den första spanska skogssnigeln hittades i Sverige. Idag är den etablerad här och på många håll en riktig plåga.

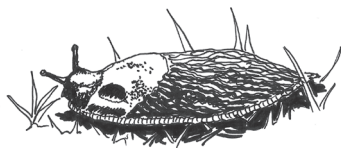
Sniglar lever av växtmaterial, både dött och levande. Djuren är viktiga nedbrytare och renhållare i naturen, men vissa av de ca 20 arter sniglar som finns i Sverige blir svåra skadegörare på våra odlade växter. Spanska skogssnigeln *Arion vulgaris* är lokalt den allvarligaste skadegöraren bland sniglarna. Genom sin glupskhet och höga förökningstakt kan den ställa till med stora skador.

Spanska skogssnigeln har med rätta fått mycket uppmärksamhet, men att kalla den ”mördarsnigel” är olyckligt. Snigeln angriper och dödar inte sina artfränder, däremot kan den äta på redan försvagade individer och kadaver.

Spridning, förekomst

Förmodligen fördes snigeln till Sverige med importerade växter. I början förväxlades den med den oförargliga röda skogssnigeln *Arion rufus*. Numera finns snigeln i stora delar av södra och mellersta Sverige, och utefter Norrlandskusten upp till Örnsköldsvik.

Spridning sker med plantor som vi köper och byter, att ägg och ungsniglar finns i jorden runt rötterna. Djuren kan följa med jordlass, färdig gräsmatta, lådor m m. Snigeln kan även förflytta sig vissa sträckor av egen kraft, men transporten med växter och jord är den absolut viktigaste spridningsvägen.

Spanska skogssnigeln förekommer i stora delar av Europa men är inte en svår skadegörare överallt vilket intresserar forskningen. Arten är etablerad i vårt land och lär inte duka under av vare sig hårda vintrar eller torra somrar. Svåra förhållanden kan reducera populationen tillfälligt.

Utseende

Den spanska skogssnigeln blir 8–15 cm lång. Bakkroppen är kraftigt räfflad. Djurens slem är tjockt och segt. Vuxna djur är enfärgade från beige, orange, röd, brun – variationen är stor. Unga sniglar är ljusare men kan ha mörka längsgående band på sidan.

Risk för förväxling med andra arter finns men hittar man ett flertal sniglar med detta utseende i sin trädgård så är sannolikheten stor att det är spanska skogssnigeln.

Känn igen sniglar och snäckor med hjälp av bestämningsnyckel på www.tradgard.org. På Göteborgs Naturhistoriska Museums hemsida finns bra snigelinformation www.gnm.se. Dit kan man även skicka sniglar för artbestämning. För helt säker identifiering krävs specialistundersökning!

Från ägg till vuxen

Spanska skogssnigeln är hermafrodit= hona och hane samtidigt, och kan befrukta sig själv. Vanligtvis är dock parning mellan två individer. Äggläggningen pågår under hela sommaren och hösten. En snigel kan lägga flera hundra ägg – men långt ifrån alla når full utveckling.

Äggen är vita och ca 3,5 mm i diameter. De läggs klumpvis 20–30 tillsammans, på fuktiga, skyddade platser. Utvecklingstiden är temperaturberoende, från ägg till kläckt snigel tar ca fyra veckor. Efter ytterligare fyra veckor är snigeln könsmogen och ca 6 cm stor.

Vuxna sniglar dör på hösten och det är ungsniglar som övervintrar. Sniglarna söker sig till frostfria utrymmen som hålrum i jorden, ca 1–2 dm djupt. De som klarar vintern kommer fram i april–maj året därpå och börjar fööka sig efter några veckor.

Andra sniglar

Svart skogssnigel *Arion ater* och gråsvart kölsnigel *Limax cinereoniger* hör hemma i skogsmiljö men kan påträffas enstaka i trädgårdar. Pantersnigel *Limax maximus* dyker också upp då och då. Den är prickig eller randig i svart/ grått, och inte lik spanska skogssnigeln som är omönstrad och har andra färger. Dessa beskedliga sniglar finns det normalt ingen anledning att bekämpa.

En korsning, hybrid, mellan den spanska och vår inhemska svarta skogssnigel finns. Den är mycket lik den spanska och har samma aptit.

Miljökrav, föda

Sniglar tillhör blötdjuren och är beroende av fukt. Regnrika områden och skuggiga träd-

gårdar är gynnsamma. Låg, tät vegetation, ris- och komposthögar, plastsäckar, presenningar erbjuder skydd mot uttorkning. De flesta trädgårdar har miljöer där spanska skogssnigeln trivs!

Djuren är mest aktiva kvällar, nätter och tidiga morgnar. I svalt, fuktigt väder är de framme även mitt på dagen. Sniglar raspar i sig födan med en vass tunga vilket ger avättna småplantor, träsiga blad, urgröpta frukter. Glänsande slemspår avslöjar att sniglar och snäckor varit framme.

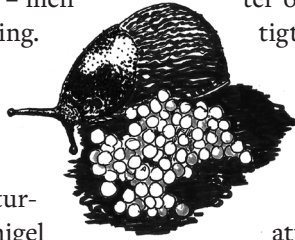
Spanska skogssnigeln är allätare. Starkt luktande växter sägs vara särskilt begärliga, men i stort sett alla växter duger. Man pröva sig fram, men att plantera speciella växter är förmodligen inte någon pålitlig metod för att undgå sniglarna. Finns inte den mest attraktiva födan kommer de att ge sig på annat. Det tycks också som om sniglarna har individuella preferenser. Tagetes, kryddväxter, lök, grön sallat, påskliljor, dahlia, funkia är några favoritörter som nämns.

Bekämpning

Vilka bekämpningsmetoder som är lämpliga beror på om det finns sniglar i närheten eller ej, hur mycket sniglar det rör sig om och vad som passar olika trädgårdsägare.

Förebygg i snigelfritt område:

- Var uppmärksam i trädgårdsbutiker och på växtbytdagar. Sniglar får ej förekomma i trädgårdsbutiker (Jordbruksverkets, kontroll av Växtinspektionen) men det är ingen garanti.
- Granska kruka och jord på växter som förs till trädgården, skölj eventuellt rötterna.
- Håll nya växter under uppsikt någon må-

nads tid genom att placera på speciella ytor innan de planteras på plats.

- Observera att det är vanligt med små runda gödselkorn i krukjorden på plantsko-leväxter. De är gulbruna, lite hårda och ligger jämnt fördelade. Snigelagg är tunnskaliga och ligger ofta klumpvis.

Förebygg i område där sniglar förekommer:

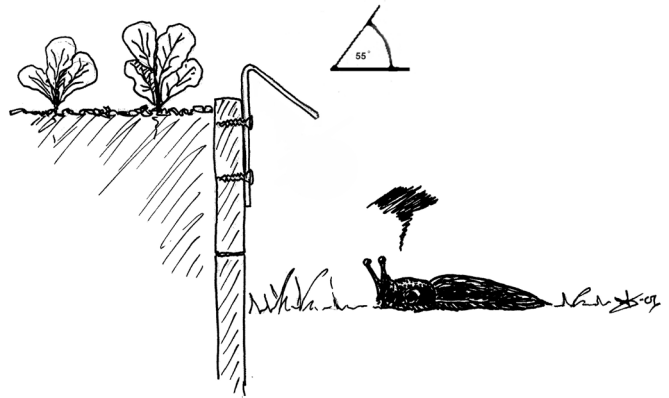
- Omgärda värdefulla/strategiska delar av trädgården med snigelstaket.
- Städa och röj undan, undvik grenhögar, växtavfallshögar, bråte, presenningar och dylikt.
- Håll efter tät, vildvuxen vegetation i kantzoner mot tomtgräns m m.
- Kompostera i slutna behållare istället för öppna högar.

Direktåtgärder

- **Plocka – en åtgärd som bör komplettera alla andra metoder.** Börja redan på våren. Samverka så många som möjligt i området.
- **Gömslen.** Lägg ut brädor, skivor, plastsäckar, plankor m m och vittja dagligen.
- **Beten.** Lägg ut rutten frukt, uppblött hundmat, döda sniglar m m och plocka de djur som samlas där. Odlad t ex tagetes som lockbete och uppsamlingsplats. Tänk på att beten kan locka in ”utomstående” sniglar.
- **Ha öppen jord runt plantorna,** skapa torrmarksmiljöer med grusskikt.
- **Odlingsåtgärder.** Undvik marktäckning med gräsklipp och barkflis, punktvattna och vattna på morgonen, skapa

kantzoner som är lätta att hålla rena runt värdefulla odlingar och mot tät, vild mark, luckra jorden ofta.

- **Järnfosfat.** Bekämpnings- och lockmedel i form av pellets att lägga ut, naturliga ämnen, ofarligt för små-/däggdjur. För att skydda kornen från fåglar och ihållande regn kan man lägga dem i en eller flera behållare som placeras i trädgården.
- **Biologisk bekämpning.** Nematoderna angriper även andra sniglar än mördarsnigeln. Har störst effekt på små sniglar. Infekterade, döda sniglar kan användas

Stäng sniglarna ute med ett staket med böjd kant, gjort av t ex takfospלט. En vinkel på 55° lär ska hindra dem från att krypa över. ”Taköverhänget” bör vara minst 10 cm ovan mark så att djuren inte når att sträcka sig upp.

som bete. Nemaslug säljs bl a hos www.nyttodjur.se.

- **Barriärer;** fällor; staket. Kalk (ej kornad), aska, kaffesump, plastflaska utan botten över småplantor; ölfällor (egna lika bra som köpta); elstängsel med svagström, staket med böjd kant (se bild) kan köpas eller göras själv. Vissa barriärer måste förnyas efter regn. Vittja fällorna ofta.

Snabb död – undvik plåga

Ge sniglarna en snabb död genom att klippa med sekator strax bakom huvudet – in-

te mitt itu. De kan även stopps i frysen eller läggas i hett vatten. Döda inte sniglarna långsamt genom att strö på salt, kalk, ättika m m. Salt i trädgården är för övrigt inte bra för växterna.

Döda sniglar grävs ner eller slängs i soporna. Ägg kan inte utvecklas i en död snigel. Döda sniglar kan även ligga kvar som bete för andra sniglar att samlas vid. **Släpp inte ut levande sniglar** på någon annan plats och dumpa inte trädgårdsavfall i naturen!

Få naturliga fiender

Spanska skogssnigeln har få naturliga fiender. Ägg och ungsniglar äts t ex av jordlöpare och paddor. Myskankor anses av vissa fungera som snigelätare, andra verkar inte lika nöjda. Det krävs också en hel del för att kunna hålla ankorna som husdjur i trädgården. Rapporter om andra djur som ätit enstaka sniglar är bl a koltrastar och skator. Omfattningen av detta är dock alldeles för liten för att ha någon praktisk betydelse som bekämpning.

Jordlöpare är skalbaggar att vara rädd om i trädgården. De äter bland annat snigelägg och småsniglar.

Övriga metoder som förs på tal

Biologisk bekämpning med nematoder (små parasiterande maskar) mot sniglar tycks fungera bra mot små sniglar bl a åkersnigel och sniglar som lever i jorden. Effekten är mer osäker när det gäller spansk skogssnigel. Oftast framhålls att det i så fall är de unga sniglarna som är mottagliga. Biologisk bekämpning med nematoder, som säljs under namnet ”Nemaslug” är tillåtet att använda mot sniglar men effekten är svår att utvärdera. Bästa sättet att nog lära sig leva med spanska skogssnigeln, som vi får räkna med är här för gott.

Text: Eva Wirén

Illustration: Inger Ekrem

Lästips, källor:

”Snigel – fridstörare i örtagården, vetenskap och fakta” Ted von Proschwitz, Bohusläns museums förlag 2009.

”ABC om mördarsniglar” Kerstin Engstrand, Prisma 2009

”Mördarsniglar – lär känna dina fiender” Jeanette Thelander, Ordsmedjans Förlag 2006.

Läs mer om den spanska skogssnigeln på www.snigel.org.

Läs även mer i faktablad nr 5 och nr 37 i denna serie

Nytorpsvägen 34, Box 2966, 187 29 Täby, tel 08-792 13 15, www.tradgard.org